

OKKAR MÁL:

SKÓLARNIR HAFA STYRK HVER AF ÖÐRUM

Verkefnið Okkar mál – samstarf um menningu, mál og læsi í Fellahverfi hefur það að meginmarkmiði að auka samstarf skóla í Fellahverfi og stofnana í Breiðholti. Leiðarljósið er að efla félagslegan jöfnuð, námsárangur og vellíðan barna í hverfinu.

Texti og mynd: Svava Jónsdóttir

„Þetta var upphaflega skilgreint sem fimm ára verkefni en það var enginn tilbúinn til að sleppa verkefninu eftir fimm ár. Þetta er svo góður vettvangur. Mér þætti eðlilegt að alls staðar þar sem aðstæður bjóða upp á yrði þetta innbyggt þannig að það væri einhver formlegur vettvangur fyrir samstarf á milli leikskóla og grunnskóla og helst grunnskóla og framhaldsskóla líka,“ segir Helga Ágústsdóttir, verkefnastjóri Okkar máls og kennsluráðgjafi í Þjónustumiðstöð Breiðholts.

„Það er gríðarlega spennandi skólastarf í Fellahverfi. Skólarnir eru einstakir á landsvísu og þarna starfa hæfileikaríkir kennarar sem búa yfir mikilli sérþekkingu. Eins og annars staðar fækkar fagfólki af því að kennarar og leikskólakennarar eru að eldast og endurnýjun er lítil. Fellahverfi sker sig frá öðrum hverfum þar sem í skólunum er hátt hlutfall barna af erlendum uppruna sem býður upp á ótal tækifæri í skólaþróun,“ segir Helga Ágústsdóttir, verkefnastjóri Okkar máls – samstarfs um menningu, mál og læsi í Fellahverfi og kennsluráðgjafi í Þjónustumiðstöð Breiðholts. „Börnin eru langflest fædd á Íslandi en tala annað tungumál en íslensku á heimili. Það er því

Helga Ágústsdóttir. „Við sáum mælanlegan árangur í tvö til þrjú ár en síðan hafa mælitölur gengið eitthvað til baka sem er kannski dæmigert fyrir þróunarverkefni; það kemur oft fyrst mikill meðvindur en svo reynist flókið að halda lengi út.“

mikill tungumálaauður í skólunum. Dæmi eru um að í einum bekk séu jafnvel töluð 16 tungumál.“

Aukið samstarf

Árið 2011 fór hugmynd að mótast um aukið samstarf skólanna í Fellahverfi. „Stjórnendur skólanna fóru að tala saman og í ljós kom gríðarlegur áhugi á samvinnu; að tala saman um faglega starfið og reyna að búa til einhvers konar heild utan um þetta samstarf.“

Samstarfsaðilar í verkefninu eru Fellaskóli, leikskólarnir Holt og Ösp, Menntavísindasvið Háskóla Íslands, Skóla- og frístundasvið Reykjavíkur og Þjónustumiðstöð Breiðholts.

„Verkefninu er stýrt af stýrihópi sem hittist reglulega en í þessum stýrihópi eru fulltrúar hverrar starfsstöðvar sem taldar voru upp hér á undan. Það getur reynst flókið að finna fundartíma sem hentar öllum en stýrihópsfundirnir hafa verið afar mikilvægur hluti af því að halda verkefninu gangandi. Þar

gefst tækifæri til að ræða nýjar hugmyndir og meta hvernig samstarfið hefur gengið. Allir þátttakendur hafa trú á því að samstarf og samvinna sé lykilatriði og í raun er verkefnið fyrst og fremst formlegur rammi utan um það samstarf.

Fyrir utan stýrihópsfundina starfa verkefnastjórar á hverri starfsstöð. Þeir hittast reglulega og skipuleggja það sem kemur að skólastarfinu eins og heimsóknir á milli skóla, samstarfsverkefni, vorskólann og útskriftir leikskólabarna; en þetta eru verkefni sem eru framkvæmd á vettvangi og eru ekki í höndum stýrihópsins. Þetta er því tvískipt ákvarðanataka.“

Vorskólinn

Ýmis verkefni hafa orðið til vegna þessa samstarfs, Okkar máls, sem hafa síðan orðið hluti af skólastarfinu. „Ekkert af þessu var til staðar áður en samstarfið fór af stað. Skólarnir voru meira eins og þrjú eyríki.“

Helga nefnir fyrst vorskólann í máli.

Þar fær útskriftarágangur leikskólanna að kynnast skólustarfinu í Fellaskóla í Þriggja daga vorskólalagskrá. „Börnin kynnast húsnæðinu, kennurum og öðru starfsfólki í afar vandaðri dagskrá sem er til þess fallin að þau upplifi sig velkomin og á heimavelli í Fellaskóla. Þau fá að upplifa nýja hluti á borð við skólafrímínútur og þar taka fyrstu bekkingar sérstaklega á móti tilvonandi skólafélögum.

Það getur verið erfitt að vera yngstur í nýjum skóla. Það er því stór stund þegar fyrstu bekkingar Fellaskóla heimsækja sína gömlu leikskóla úr Fellahverfi. Þar hitta þeir gamla leikfélaga sem enn eru á leikskólaaldri og fá tækifæri til þess að skína sem stór skólabörn. Það skiptir líka máli fyrir kennara fyrsta bekkjar að koma inn í leikskólana og hitta starfsfólk leikskólanna í daglegu starfi, kynnast aðstæðunum sem og skólustarfinu. Eftir því sem kennarar þekkja betur til barnanna, þeim mun auðveldara er að tengja ný viðfangsefni við reynsluheim þeirra.

Það verkefni sem mér þykir vænst um er upplestur 5. bekkinga en þá mætir 5. bekkur í heimsókn í leikskólana og les upphátt fyrir börnin. Þau eru hvött til að lesa á móðurmáli sínu fyrir þau leikskólabörn sem tala viðkomandi tungumál. Stundum hafa ekki verið til myndabækur á öllum tungumálum en þá hafa börnin þýtt á staðnum eða endursagt söguna. Það skiptir máli að börnin finni að móðurmál þeirra skipti máli og sé dýrmætt. Sömu nemendur taka síðan á móti tilvonandi skólabörnum í vorskólunum. Þetta hafa oft verið góðar samverustundir af því að þetta snýst ekki bara um lestur. Þetta snýst um að gefa tungumálinu merkingu og að fá börnin til að tjá sig.“

Helga segir að vorskólinn hafi heppnast vel. „Foreldrar tilvonandi nemenda mæta í Fellaskóla og fræðast um starfsemi skólans, sjá myndband af því hvernig skólalagur barnanna er uppbyggður og hitta skólastjórnendur og geta spurt um það sem þeir vilja vita varðandi skólann.“

Leikskólabörn mæta auk þess einu sinni í viku í íþróttatíma í Fellaskóla. „Þetta eru alvöru íþróttatímar hjá menntuðum íþróttakennara í íþróttahúsi skólans. Fyrirkomulag íþróttatímanna varð til á óformlegum vettvangi og sýnir hvernig samvinnuverkefni getur leitt af sér alls konar skapandi samstarfsfleti.“

Sameiginlegir starfsdagar

Frá því að farið var af stað með Okkar mál hafa Fellaskóli og leikskólarnir haldið sameiginlega starfsdaga einu sinni á ári. „Fyrstu árin var mikið unnið með vellíðan og viðhorf, enda eru það tvær stærstu breyturnar varðandi nám. Ef nemandanum líður vel og kennarinn hefur trú á að hann geti lært þá getur nám átt sér stað.

Við höfum verið með ýmiss konar fræðslu á þessum sameiginlegu starfsdögum. Þar hittast allir – kennarar Fellaskóla, starfsmenn leikskólanna og frístundastarfsfólk; hópur sem á það sameiginlegt að starfa með börnunum í hverfinu. Við höfum reynt að nýta starfsdagana í fræðslu sem gagnast öllum, kennurum á unglingsstigi jafnt og leikskólakennurum á yngstu deildum.“

Talmeinafræðingar

Eitt afstórum verkefnum Okkar máls er að fá talmeinafræðinga inn í leikskólana. „Bryndís Guðmundsdóttir stýrir átaksverkefni tengdu málþroska í leikskólunum. Við viljum að börnin taki málið á eigin hraða og forsendum. Við viljum líka að nemendur af erlendum uppruna njóti sömu tækifæra til náms og íslenskir jafnaldrar þeirra. Tölur um brottfall erlendra nemenda úr íslenskum skólum sýna svart á hvítu að við getum gert miklu betur. Málskilningur er forsenda lesskilnings og alls áframhaldandi náms. Því verður að nýta leikskólastigið til að ná inn eins miklum orðaforða og hægt er og umvefja börnin tungumálinu með markvissum hætti.

Á Holti og Ösp starfa talmeinafræðingar í hálfan dag á viku samhliða starfsfólki leikskólanna með það fyrir augum að lyfta öllu leikskólustarfinu í þágu málþroska. Þannig nýtur starfsfólkið þjálfunar og handleiðslu sérfræðinga í málþroska og allt leikskólustarfið miðar að því að vikka út orðaforðann og tengja við reynsluheim barnsins. Foreldrafræðsla er stór hluti af átaksverkefninu. Það skiptir ekki máli á hvaða tungumáli orðið er sem

barnið lærir - ef það þekkir hugtakið er einfalt að yfirfæra milli tungumála.“

Mat á árangri

Helga segir að Háskóli Íslands hafi tekið út verkefni varðandi Okkar mál og að margt jákvætt hafi komið út úr því. „Maður sér það sérstaklega leikskólamegin; það er eins og leikskólastigið eigi auðveldara með að taka inn nýja strauma og hugmyndir. Kannski er þetta af því að grunnskólastigið er formfastara. Þó verður að segjast eins og er að Fellaskóli er einn framsæknasti grunnskóli landsins.“

Helga segir að mikill árangur hafi mælst í lesskilningsskimuninni Læsi 2 þremur árum eftir að verkefnið fór af stað. „Við sáum mælanlegan árangur í tvö til þrjú ár en síðan hafa mælitölur gengið eitthvað til baka sem er kannski dæmigert fyrir þróunarverkefni; það kemur oft fyrst mikill meðvindur en svo reynist flókið að halda lengi út.“

Helga segir að stærsti veikleiki verkefnisins sé að það byggi á lykilstarfsmönnum.

„Mannabreytingar hafa haft áhrif á framvindu verkefnisins.

Stjórnendaskipti hafa orðið á starfstímanum í Fellaskóla sem og á Ösp. Sjálf kom ég ný inn í verkefnið haustið 2014 sem verkefnisstjóri Okkar máls.“

Yrði innbyggt

Fyrsta starfsár Okkar máls var veturinn 2012-2013. „Þetta var upphaflega skilgreint sem fimm ára verkefni en það var enginn tilbúinn til að sleppa verkefninu eftir fimm ár. Þetta er svo góður vettvangur. Mér þætti eðlilegt að alls staðar þar sem aðstæður bjóða upp á yrði sambærilegt samstarf milli skólastiga innbyggt þannig að það væri einhver formlegur vettvangur fyrir samstarf á milli leikskóla og grunnskóla og helst grunnskóla og framhaldsskóla líka.

Ég held að við séum á rétttri leið. Það er margt spennandi að gerast í skólunum og það er styrkur af því að hafa annað svipað þenkjandi fagfólk með sér í liði og sérstaklega þegar leikskólakennarar og grunnskólakennarar eru ekki lengur á hverju strá. Skólarnir hafa styrk hver af öðrum og fagfólkið sín á milli.“

